

Fridél Lajos

Egerben, a Csebokszári lakótelep egyik lakásában ül egy ember a kishálóban egy sámlin vagy hokedlin, világít mellette a kislámpa. Szöszmötöl valamit ott a fényben. Éjszaka van, csönd. Aprócska nesz árulja csak el, hogy mi történik. A tustoll percegéséből tudni: az az ember rajzol, ott a lakótelepen. Aki pedig nem más, mint *Fridél Lajos*.

Fridél Lajos az én jó barátom, akinek a rajzairól most írnom kell. Elég faramuci helyzet: a barátomról, ráadásul annak rajzairól. Nem elég, hogy a barátom, még rajzol is.

Kezdjük akkor ott, hogy nem nagyon szeretem, ha képzőművészetről írnak. Sőt, kifejezetten zavar. Zavar, ha olyan nagyon meg akarják mondani, hogy ez a festmény vagy az a szobor márpedig gyönyörű és kész. Köszönöm, tudom magamtól is. Ha meg nem jövök rá, nem érint meg a műalkotás, teleírhatnak ötven könyvet is az ebből élő írók: szó, szó...

Ha meg barátságáról van szó, vagyis arról, hogy én most írok a barátomról, akkor valami azonnal bűdös. Ez most itt rögtön leírja, hogy mekkora zseni haverja van, aztán szépen a hónap alá kapja a haverját és felszáll vele a mennybe – gondolja rögtön bárki. Nem is csoda, ha ezt gondolja. Hisz jórészt ebből áll a mai magyar kritika, az irodalmi, a képzőművészeti, a művészeti közélet. A művészeti közélet, ami annyit jelent: gondolkodnom kell, hogy kivel irassak egy szépet magamról, de rögtön azután arra kell gondolnom: kit jelentsek fel. Így aztán kellemesen eltelik az idő két műalkotás között.

Nos, az ilyen típusú időtöltés helyett *Fridél Lajos* rajzol, rajzol és rajzol. Közben pedig bejár dolgozni. Mert a munkahelyét nem adta fel. Az Ifjúsági Ház igazgatója Egerben. Nem tagja a Művészeti Alapnak. Rajz-földrajz szakos tanár. *Blaskó János* növendéke volt az egri főiskolán.

Mezőkövesden született 1950-ben. Mezőkövesd nagyon furcsa szöglete a világnak. Kemény, kegyetlen létezésben: éhezésben, koplálásban, robotban született meg az a páratlan népművészet, ami megismertette az egész földgolyóval e városka nevét. A matyó népművészete, a csakazértis művészete. Ebből az indító közegből erednek *Fridél Lajos* grafikai lapjai. A falusi porból, a csöndes, sötét utcákból. *Kis Jankó Bori* nénitől, aki a művész édesanyját tanította matyó mintát rajzolni.

Lapjain a figurák, vagy még inkább a *mozdulatok* súlya a legfontosabb. Az, hogy valahova mennek vagy valahonnan jönnek. Utakat tesznek meg. Mozognak. Nem a térben (hiszen grafikai alakok), hanem az időben. Mi a mostani időben látjuk őket, de ők legtöbbször a múltból (harminc-negyven-ötven évvel ezelőttről) jönnek. Vagy a jelenből igyekeznek (sokszor futva) a múltba. Érdekes körforgalom ez, amely azért néha meg-megáll. Legtöbbször olyankor, amikor a figurák egy-egy izgalmasabb tájhoz érnek. Ekkor olyannyira megáll a forgalom, hogy még maguk a figurák is lemaradnak a rajzokról. Marad a táj: a nádas, a berek, a furcsa fridéli fák (látható a gyökerük is). Az épületek ódon malmokra, magtáakra emlékeztetnek. Egyszer egy négyéves kislány megkérdezte tőlem: mikor megyünk be abba a kis házba?

*

Öntörvényűen működő világ a *Fridél Lajosé*. Megtanít a szép pillanatok felfedezésére és megtartására. Arra, hogy egy végtelen láncolat apró szemecskéi vagyunk itt a Földön, és azzal a rövid idővel, amit itt-tartózkodásra kaptunk, próbáljunk okosan élni. Hisz másként nem tehetünk.

Karácsondi Imre